

SZAKMAI ZÁRÓVIZSGA-TÉTELEK
OSZTATLAN TANÁRKÉPZÉS
MAGYARTANÁR SZAK
(15 tétel)

NYELVÉSZET (7 tétel)

1. A magyar szóalakok hangtani és alaktani jellemzői

Szakirodalom:

Kenesei István 2006: Mi a szó? In: Kiefer Ferenc szerk. Magyar nyelv. Budapest, Akadémiai Kiadó, 80–88.

Kiefer Ferenc 2006: Alaktan. In: Kiefer Ferenc szerk. Magyar nyelv. Budapest, Akadémiai Kiadó, 54–79.

Siptár Péter 2006: Hangtan. In: Kiefer Ferenc szerk. Magyar nyelv. Budapest, Akadémiai Kiadó, 28–53.

2. A mondat megközelítései, nézetek az alany és az állítmány viszonyáról, a szinteződés és a tömbösödés az egyszerű és az összetett mondatban

Szakirodalom:

Deme László 1966: Szinteződés és tömbösödés az egyszerű mondatban, Magyar Nyelvőr 90, 275–287.

Kugler Nóra 2000: A mondattan tárgya, a mondat fogalma, In: Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 369–372.

Laczkó Krisztina 2001: Az alany és az állítmány viszonyáról: hozzárendelés vagy alárendelés?, Magyar Nyelvőr 2001/4, 407–418.;

<http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1254/125402.htm>

az Egyszerű és összetett mondat előadás anyaga

3. A szöveg megközelítései, a szövegség kritériumai, a szövegösszetartó erők

Szakirodalom:

Robert de Beaugrande - Wolfgang Dressler 2000: Bevezetés a szövegnyelvészetbe, Corvina, Budapest, 19–36.

Szikszainé Nagy Irma 1999: Leíró magyar szövegtan, Osiris, Budapest, 38–73.

4. Nyelvhasználat és kommunikáció

Szakirodalom:

Pléh Csaba, Terestyéni Tamás: Jelentés és használat: a kommunikáció kutatása a szemantika és a pragmatika határán. In: Pléh Csaba, Terestyéni Tamás, Síklaki István (szerk.): *Nyelv-Kommunikáció-Cselekvés*, Osiris, 1997. 7-22.

H. Paul Grice: A társalgás logikája. In: Pléh Csaba, Terestyéni Tamás, Síklaki István (szerk.): *Nyelv-Kommunikáció-Cselekvés*, Osiris, 1997. 213-227.

Németh T. Enikő: Nyelvhasználat, nyelvtan és pragmatika. Magyar Nyelv 109:(2) (2013) 184-191. http://www.c3.hu/~magyarnyelv/13-2/nemet_t_132.pdf

5. Magyar nyelvváltozatok

Szakirodalom:

Kiss Jenő: Nyelvjárások, regionális nyelvváltozatok. In: Kiefer Ferenc (főszerk.): Magyar nyelv (Akadémiai Kézikönyvek sorozat), Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006, 517–548).

Szilágyi N. Sándor: A magyar nyelv a Magyarországgal szomszédos országokban. In: Fedinec Csilla (szerk.): Értékek, dimenziók a magyarságkutatásban, Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest, 2008, 105–117. Weben: http://mta.hu/data/dokumentumok/magyar_tudomanyosság_kulfoldon/Ertekekdimenziok.pdf

Sándor Klára: Nyelvek és nyelvváltozatok. In Sándor Klára: Nyelv és társadalom, Krónika Nova, Budapest, 2016, 43–64.

6. A magyar nyelv finnugor rokonsága (A nyelvrokonság ismérvei, a magyar mint uráli nyelv, az uráli nyelvcsalád)

Szakirodalom:

Sipőcz Katalin 2006: A magyar mint uráli nyelv. In: Kiefer Ferenc (szerk.): Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest. 288-315

Csepregi Márta (szerk.) 1998 vagy 2001: Finnugor kalauz. Panoráma, Győr. 9-27.

Kozmács István: Finnugor nyelvrokonság egykor és most. In: Szécsényi - Szeverényi (szerk.). Érdekes nyelvészet. Szeged, JATE Press 2015. 37-47.

7. A magyar nyelv változásai az egyes nyelvi szinteken (konkrét nyelvi példákkal szemléltetve)

Szakirodalom:

É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila: Kis magyar nyelvtörténet. PPKE 2013.;

<http://mek.oszk.hu/15000/15090/15090.pdf> 18–69. és 127–137

IRODALOM (8 tétel)

1. A régi magyar költészet két forradalma (Balassi és Zrínyi)

Szakirodalom:

ÁCS Pál, „A magyar irodalmi nyelv két elmélete: az erasmista és a Balassi-követő”, *Irodalomtörténeti Közlemények* 86, 4. sz. (1982): 391–403. Link: https://epa.oszk.hu/00000/00001/00328/pdf/itk_EPA00001_1982_04_391-403.pdf

HORVÁTH Iván, *Balassi költészete történeti poétikai megközelítésben* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2004). Link: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/horvath-ivan-balassi-kolteszete-torteneti-poetikai-megkozelitesben-2004/?pg=0&layout=s>

KOVÁCS Sándor Iván, *A lírikus Zrínyi* (Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó, 1985).

BENE Sándor, *A harmadik szirén: Zrínyi Miklós költészete*, Osiris Irodalomtörténet: Monográfiák (Budapest: Osiris Kiadó–Gondolat Kiadó, 2021), 173–214, 379–400, 561–578.

2. Az elbeszélő formák alakulása a 19. században (Petőfi Sándor: *János vitéz* vagy Arany János: *Toldi*; Jókai Mór: *A tengerszemű hölgy*; *A huszti beteglátogatók* vagy *Az én galambom nem vált porrá*; Mikszáth Kálmán: *Szent Péter esernyője*; *Bede Anna tartozása* vagy *A bágyi csoda*)

Szakirodalom:

Szilágyi Márton: *Tündér, álom, halál: János vitéz = A magyar romantika ikercsillagai: Jókai Mór és Petőfi Sándor*, Bp., Osiris, 2021, 25-37.

Margócsy István: *Kalandorok és szirének: Jókai Mór jellemábrázolásáról*, 2000, 2013/4, 50-64. <http://ketezer.hu/2013/10/kalandorok-es-szirenek/>

T. Szabó Levente: *Mikszáth, a kételkedő modern: Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában*, L'Harmattan, Bp., 2006, 199-221.

A Klasszikus magyar irodalom előadás anyaga

3. Dramaturgia és karakteralkotás a tragédiában és a drámai költeményben (Katona József: *Bánk bán*; Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde*; Madách Imre: *Az ember tragédiája*)

Szakirodalom:

Szilágyi Márton: *A gyilkos szabad: Katona József: Bánk bán*, Forrás, 2016/11, 17–26. <http://www.forrasfolyoirat.hu/1611/szilagyi.pdf>

Zentai Mária: *Álmok hármass útján = A magyar irodalom története 1800-tól 1900-ig*, szerk. Szegedy-Maszák Mihály, Veres András, Gondolat, Bp., 2007, 169–183.

S. Varga Pál, *Történelem és ironia = A magyar irodalom története 1800-tól 1900-ig*, szerk. Szegedy-Maszák Mihály, Veres András, Gondolat, Bp., 2007, 461–480.

A Klasszikus magyar irodalom előadás anyaga

4. Változatok a regényre a huszadik századi magyar irodalomban: Móricz Zsigmond *Úri muri*, Kosztolányi Dezső *Édes Anna*, Kertész Imre *Sorstalanság*, Szabó Magda *Az ajtó*

Szakirodalom:

BENYOVSZKY Krisztián, *Madarak és nimfák. Metaforikus történetképzés az Úri muriban* = B. K., *Fosztogatás, Móricz-elemzések*, Pozsony, Kalligram, 2010, 66-89.

MIZSER Attila, „*a zár meg se moccan*” *Kommunikációs aktusok, stratégiák Szabó Magda Az ajtó című regényében = Kitáruló ajtók. Tanulmányok Szabó Magda műveiről*, szerk. KÖRÖMI Gabriella, KUSPER Judit, Eger, Líceum Kiadó, 2018, 73-80.

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kosztolányi Dezső*, Pozsony, Kalligram, 2010, 285-317.

SZIRÁK Péter, *Kertész Imre*, Kalligram, Tegnap és Ma, 2003

A Modern és kortárs magyar irodalom előadás anyaga

5. Líra, kultusz, pályakép: Ady Endre és József Attila

Szakirodalom:

KOSZTOLÁNYI Dezső, *Az írástudatlanok árulása. Különvélemény Ady Endréről* = K. D., *Egy ég alatt*, Budapest, Szépirodalmi, 1977, 220-239.

MEKIS D. János, *Ady-kultusz és Ady-hatás*, <http://www.arkadiafolyoirat.hu/index.php/7-az-irodalmi-kultuszrol/150-ady-kultusz-es-ady-hatas>

VERES András, *Kosztolányi Ady-komplexuma. Filológiai regény*, Budapest, Balassi, 2012

TVERDOTA György, *A komor föltámadás titka. A József Attila-kultusz születése*, Pannonica, 1998

6. Allegória és szimbólum a (poszt)romantikus európai költészetben (Coleridge: „Az eolhárfa”, „Kubla kán”, Baudelaire: *A Romlás virágai*)

Szakirodalom:

De Man, Paul. „A temporalitás retorikája (I. Allegória és szimbólum).” Ford. Beck András. In *Az irodalom elméletei I.*, szerk. Thomka Beáta. Pécs: Jelenkor, 1995. 5-32.

Coleridge, Samuel Taylor. „Az államférfi kézikönyve: Szimbólum és allegória.” Ford. Timár Andrea. In *Angol romantika*, szerk. Péter Ágnes. Budapest: Kijárat, 2003. 198-199.

Benjamin, Walter. „Motívumok Baudelaire költészetében.” In *Kommentár és prófécia*, szerk. Zoltai Dénes. Budapest: Gondolat, 1969. 216-228.

7. A klasszikus regény válsága és az erre adott válaszok: későmodern, posztmodern regény. (Franz Kafka: *Aper*, M. A. Bulgakov: *A Mester és Margarita*, G. García-Márquez: *Száz év magány*)

Szakirodalom:

Gilles Deleuze és Félix Guattari. *Kafka, a kisebbségi irodalomért*. Ford. Karácsonyi Judit. Budapest: Quadmon, 2009.

Szilárd Léna, Kalina Katalin és Makai Bettina. „Mihail Bulgakov: *A Mester és Margarita*.” In *Huszonöt fontos orosz regény*, szerk. Hetényi Zsuzsa. Budapest: Maecena – Lord, 1996. 278-289.

Fried István. „A családnyi emberiség regénye (Gabriel García Marquez: *Száz év magány*).” In Fried István, *Tíz híres regény*. Budapest: Gondolat, 1989. 253-277.

8. Az irodalom fogalma, fikció, funkció, nyelv

Szakirodalom:

Jonathan CULLER, *Mi az, hogy irodalom, és számít ez egyáltalán = Uő., Irodalomelmélet, nagyon rövid bevezetés*, ford. FÜZI Péter, PIKÓ András, Tempevölgy, Balatonfüred, 2022, 29-55. https://epa.oszk.hu/03000/03099/00045/pdf/EPA03099_tempevolgy_2020_1_057-072.pdf